

Т.Г.ШЕВЧЕНКО ЯК ДЗЕРКАЛО СОЦІАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ БУТТЯ УКРАЇНСЬКОГО СЕЛЯНИНА

Тотожність Т.Г.Шевченка із власним народом була і є абсолютною, і буде такою в майбутньому доти, доки не зміниться в кращий бік соціальне становище українців. Його життя пройшло в площині правління трьох російських царів, кожний з яких вніс власну лепту в погіршення соціального становища українського селянина. Кріпак з козацьким корінням, поставлений в орбіту чужого життя й волі, він на собі зазнав соціальну і національну кривду, депривації, свавілля і фрустрацію.

Не то я стал, что прежде было,
И путь унылый бытия,
И ноша тяжкая моя
Меня ужасно изменили [1; 1, 179]

Втім незмінною лишилася демоскопія віршів поета-Шевченка і малюнків художника-Шевченка. Скрізь ми бачимо гіпертрофоване народофільство і панофобію автора. Усвідомлюючи свою роль як речника погнобленого народу, Т.Г.Шевченко пише:

...Возвеличу
Малих отих рабів німих!
Я на сторожі коло їх
Поставлю слово... [1, 2, 283]

З появою поезій Т.Г.Шевченка соціально скривджений трудящий люд отримав у його особі трубадура та захисника. Він став "борцем за потоптані людські права всього поневоленого мужицтва, всього обідраного і скривдженого довговіковою історією українського народу...захисником усіх кривджених, гноблених і переслідуваних" [2,257].

У віршах і малюнках Т.Г.Шевченка подається захоплююча панорама "мальовничої України" з "садком вишневим коло хати", "чистим ставом край села", полем, що "як море широке, синіє" і дискрепанцією з пейзажем постають соціальні болячки тогочасного суспільства.

Он глянь, - у тім раї, що ти покидаєшъ,
Латану світину з каліки знімають,
З шкурою знімають, бо нічим обуть
Княжат недорослих; а он розпинають
Вдову за подушне... [1, 1, 241]

Думка про кріпосництво, як найпотворнішу із соціальних вад, переслідувала поета усе життя. "Ми в раї пекло розвели..." - констатував він у вірші "Якби ви знали, паничі..." [1, 2, 223]. А слова: "Я бачив пекло... Там неволя...", - вказують на те, через які жахливі життєві випробування довелося пройти самому авторові, який завжди ідентифікував себе з Україною та її знедоленим народом. "...История моей жизни составляет часть истории моей родины", - вважав він. [1, 5, 452]

Колишній кріпак знав про соціальне становище "знедолених братів" не з чуток, а з джерел власного життя. Неодноразово відшмаганий на стайні, він на власній спині пізнав "хартію панського самовластя".(О.Я.Кониський).

Обурений соціальною несправедливістю, поет гучногосло таврував гнобителів закріпаченого селянства.

Без ножа і автодафе
Людей закували
Та й мордують... Ой, ой пани,
Пани християни!.. [1; 2, 40]

Втім головним соціальним злом Т.Г.Шевченко вважав самодержавство і закликав до радикальних методів боротьби з ним:

О люди! люди небораки!
Нащо здалися вам царі?
Нащо здалися вам псарі?
Ви ж такі люди, не собаки! [1, 2, 364]

Щирість та громадянська позиція поета дали підставу видатному російському критику М.А.Добролюбову сказати про українського Кобзаря: "Он – поэт совершенно народный... весь круг его дум и сочувствий находится в совершенном соответствии со смыслом и строением народной жизни. Он вышел из народа, жил с народом и не только мыслью, но и обстоятельствами жизни был с ним крепко и кровно связан". [3, 3, 536]

Література:

1. Тарас Шевченко. Твори у п'яти томах // Т.Шевченко. – К.: Дніпро, 1970.
2. Иван Франко. Шевченковедческие студии / Упорядник М.Гнатюк // І.Франко. – Львів: "Світ", 2005.
3. Добролюбов Н.А. Кобзарь Тараса Шевченка // Н.А.Добролюбов. Собрание сочинений в трех томах. – М.: Гос.изд-во худ. лит.-ры. 1952.-Т.3. Статьи и рецензии 1860 – 1861гг. – С. 535 – 543.